

De ooievaarsstand in Nederland in 1958

Door **H. L. Schuilenburg**
(Staatsbosbeheer - R.I.V.O.N.)

De verwachtingen voor het broedseizoen 1958 zijn helaas niet uitgekomen zoals werd gehoopt, al valt het resultaat, gezien de weersomstandigheden toch nog mee. De eerste ooievaars kwamen reeds 9 februari, abnormaal vroeg, in ons land. Tot 19 februari werden ooievaars gesignaleerd te Wolphaartsdijk, Utrecht, Maarssen, Vleuten, Borne en tussen Haarlem en Leiden.

Door het op 22 februari plotseling invallende winterweer kwam ons land onder sneeuw en ijs te liggen. Dit winterweer bleef aanhouden. De ooievaars hadden daardoor vermoedelijk geen mogelijkheid voldoende voedsel te vinden. Er werd toen in samenwerking met de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels te Amsterdam, via de radio een oproep tot de bevolking gericht om, waar ooievaars hongerend zouden worden aangetroffen, deze te voeren. Ook in de pers verscheen een oproep van dezelfde strekking.

De voederactie is evenwel, voor zover bekend, niet nodig geweest. Er werden na het invallen van de felle koude geen meldingen meer ontvangen. De vogels zijn vermoedelijk terug getrokken. De tweede terugkomst viel veel later dan normaal. Pas in de derde decade van maart kwamen de eerste ooievaars, welke terugkeer zich voortzette tot in de

laatste decade van mei. (In het officiële rapport van het R.I.V.O.N. wordt hieromtrent een uitvoerige staat opgenomen. Daaruit blijkt, dat, hoe vroeger de ooievaars terugkomen, des te beter het broedresultaat is).

In 1957 werden 73 nesten door paren bewoond, op 52 nesten daarvan werd gebroed, in 1958 werden 56 nesten door paren bewoond en er werd op 43 nesten gebroed. Er werden op deze 43 nesten 126 jonge ooievaars geboren, waarvan er helaas 15 verloren gingen, zodat 111 jonge ooievaars uitvlogen (in 1957: 143).

Gezien de late terugkomst is dit resultaat toch nog boven de verwachting, want tenslotte vlogen nog 16 jongen méér uit dan in 1956.

Voor zover kon worden vastgesteld werden dit seizoen 143 eieren gelegd waarvan er 11 door gevechten verloren gingen, hetgeen gelukkig 18 minder is dan in 1957, terwijl 39 eieren werden uitgeworpen bij aankomst van de tweede ooievaar op de desbetreffende nesten. Dit zijn vermoedelijk onbevuchte eieren geweest.

Uit het staatje blijkt dat Drente, Over-

Provincie	Aantal door paren bewoonde nesten				Aantal uitgevlogen jonge ooievaars			
	1955	1956	1957	1958	1955	1956	1957	1958
Groningen	6	6	6	5	8	11	11	5
Friesland	9	12	10	5	9	13	17	11
Drente	13	16	19	12	26	27	31	29
Overijssel	10	11	11	10	17	14	15	17
Gelderland	3	4	6	4	11	8	14	12
Utrecht	2	3	4	3	3	—	12	6
N.-Holland	—	—	—	—	—	—	—	—
Z.-Holland	7	7	7	10	10	8	18	10
N.-Brabant	7	6	10	7	10	14	24	21
Totaal	57	65	73	56	94	95	142	111

ijssel en Noord Brabant, evenals voorgaande jaren, weer de kroon spannen. Deze provincies bieden klaarblijkelijk de gunstigste levensmogelijkheden aan ooievaars. Jammer was het ook, dat dit jaar weer een ooievaar door aanraking met een stroomdraad werd gedood.

Op 2 nesten (vorig jaar 5) werden 5 jongen grootgebracht, n.l. te Almkerk-Zuid en te Waardenburg. Drente heeft met slechts 2 jonge ooievaars minder dan in 1957 de geringste teruggang, terwijl Overijssel als enige provincie een vooruitgang van 2 uitgevlogen jonge ooievaars kon boeken.

Het geringe aantal gevechten, dit jaar maar 10 (in 1957: 24), kan zijn oorzaak vinden in het geringe aantal ooievaars, maar ook in de toeneming van het aantal beschikbare nesten.

Meermalen werd in 1957 de vraag gesteld hoe het komt dat de zuidelijke broedresultaten groter zijn dan de noordelijke. Deze vraag was toen niet te beantwoorden. Het verschijnsel doet zich thans voor, dat in Drente en Overijssel samen 46 jonge ooievaars uitvlogen en in Zuid-Holland en Noord-Brabant maar 31.

Dit jaar waren er in totaal in Nederland 257 nesten beschikbaar, waarvan 22 in 1958 nieuw gebouwd, terwijl 9 oude nesten verloren gingen. Er werden 43 nesten door paren bewoond met goed resultaat, 13 zonder resultaat; 14 werden bewoond door solitairen en 26 nesten werden slechts tijdelijk bewoond of gebruikt.

In totaal werden dus 96 nesten gebruikt en 161 niet. De verdeling van het totaal aantal nesten is nu als volgt:

Provincie	Totaal aantal bestaande nesten	Hiervan nieuw
Groningen . . .	19	1
Friesland . . .	42	1
Drente . . .	41	1
Overijssel . . .	35	—
Gelderland . . .	39	5
Utrecht . . .	16	6
N. Holland . . .	2	—
Z. Holland . . .	33	3
N. Brabant . . .	28	4
Limburg . . .	1	—
Zeeland . . .	1	1
Totaal	257	22

Zwervende ooievaars werden dit jaar aangetroffen te A'foort, Zuilen, Soestdijk, Wijchen, Hoge en Lage Zwaluwe, Valburg (Oosterhout), Nieuwehorne (Heerenveen) en bij de Biesbosch (Werkendam). Het aantal was veel minder dan in 1957.

Tijdens de najaarstrek werden in het Veeningerveld te Zuidwolde 25, in de buurt van Dedemsvaart 42, bij Balkbrug 32 (een dag later hier 52) en te Giethoorn $\pm$ 60 ooievaars gezien. Deze trekkers waren waarschijnlijk afkomstig uit Noordwest-Duitsland of Denemarken.

Bij het terugzenden van de ingevulde ooievaarstelformulieren werden tal van vragen gesteld en kwamen verzoeken om hulp en/of steun bij nestbouw of reparatie binnen. Het R.I.V.O.N. kan in zulke gevallen slechts bemiddeling verlenen en deze gevallen doorgeven aan de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, welke vereniging in tal van gevallen met advies diende en hulp verleende uit het ooievaarsfonds, dat in 1956 werd gevormd.

Natuurlijk hebben zich, zoals ieder jaar, op vele nesten bijzondere toneeltjes afgespeeld, maar het bestek van dit artikel is te klein om alles te kunnen vermelden. Hiervoor wordt verwezen naar het „Ooievaarsrapport '58" van het Staatsbosbeheer-R.I.V.O.N., dat te zijner tijd vermoedelijk in „Limosa" zal worden gepubliceerd.

De samenwerking tussen het R.I.V.O.N. en de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels is weer uitstekend geweest.